

CEVROINSTITUT

[school of political studies]

Čisté a schůdné chodníky ...

*Odpovědnost obcí při správě a údržbě
pozemních komunikací*

JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
2010

Co je to chodník ?

- **Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích**
 - **Vlastnictví komunikací (§ 9, odst. 1)**
 - Vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát.
 - Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí,
 - **Vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí**
 - Vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba.
 - **Pozemní komunikace je samostatnou věcí, která má svého vlastníka**
 - možnost zřízení věcného břemene (§ 17, odst. 2)
 - ***„Pokud nejsou samostatnými místními komunikacemi, jsou součástími místních komunikací též přilehlé chodníky, chodníky pod podloubími, veřejná parkoviště a obratiště, podchody a zařízení pro zajištění a zabezpečení přechodů pro chodce.“*** (§ 12, odst. 4)
 - Zákon považuje chodníky **vždy za místní komunikace**

Co je to chodník ? (2)

- **Místní komunikace je veřejně přístupná pozemní komunikace, která slouží převážně místní dopravě na území obce (§ 6, odst. 1)**
 - **místní komunikace IV. třídy, kterou je komunikace nepřístupná provozu silničních motorových vozidel nebo na které je umožněn smíšený provoz. (§ 6, odst. 1, písm. d)**
 - **= chodník**
- **Judikatura Nejvyššího soudu**
 - **odlišení stavby ve smyslu stavebního zákona a stavby ve smyslu občanského zákoníku**
 - **Zn. 22 Cdo 52/2002 - pozemní komunikace = úpravy nebo ztvárnění pozemků bez samostatné právní existence**
 - **Zn. Cdo 341/2004 - vlastník komunikace splývá s vlastníkem pozemku**
 - **Zn 31 Cdo 691/2005 - místní komunikace může být samostatnou věcí, ovšem pouze v případě, že je spojena se zemí pevným základem**

Co je to chodník ? (3)

■ Rozhodnutí Městského soudu v Praze

- 10 Ca 284/2005 - 56

- jasné odlišení vlastníka pozemní komunikace od vlastníka pozemku

■ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (5 AS 62/2008 - 59)

- vymezitelný kus vnějšího světa spojený se zemí pevným základem

- nelze oddělit od země, aniž by došlo k poškození věci
- nesmí vzniknout pouhým navrstvením materiálů
- musí být rozeznatelné, kde končí pozemek a kde začíná stavba
- tenisový kurt není samostatnou věcí
- zpevněná plocha penetračním makadamem o tloušťce 11 cm není stavbou a ani věcí

- zámková dlažba na zpevněném podloží z několika vrstev = samostatná věc

- zpevněná polní cesta není samostatnou věcí

■ Nový občanský zákoník - *Superficies solo cedit*

Užívání chodníku

- I v případě, že by vlastník pozemku byl i vlastníkem komunikace nesmí bránit jeho obecnému užívání
 - „V mezích zvláštních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích a za podmínek stanovených tímto zákonem **smí každý užívat pozemní komunikace bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny (dále jen "obecné užívání")**, pokud pro zvláštní případy nestanoví tento zákon nebo zvláštní předpis jinak. **Uživatel se musí přizpůsobit stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu dotčené pozemní komunikace.**“ (§ 19, odst. 1)
- Bránění užívání chodníku
 - zákrok silničního správního úřadu
 - výzva k odstranění překážky
 - odstranění překážky na náklady vlastníka
- Vlastník pozemku musí provoz na pozemní komunikaci (místní, vč. chodníku) vždy strpět

„Chodníková“ novela zákona - *Lex Kubera*

■ Ústavní soud (Pl. ÚS 11/06)

- konstatoval ústavní konformitu nařízení obce, které stanoví ... povinnosti odstraňování závad těmi, s nimiž zákon spojuje odpovědnost za vzniklou škodu

■ Senátní iniciativa - 28. srpna 2007

■ Zákon č. 97/2009 Sb - účinnost dnem vyhlášení (16. duben 2009)

■ **Upřesnění odpovědnosti za škodu (§ 27)**

- **vlastník sousední nemovitosti odpovídá za škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti na přilehlém chodníku, která vznikla znečištěním, náledím nebo sněhem ...**
- **snaha předejít aplikaci principu dle zákona č. 135/1961 Sb. „*Vlastník nebo uživatel nemovitosti, která hraničí se silnicí nebo místní komunikací v souvisle zastavěné části obce, je povinen zajistit, aby přilehlý chodník byl řádně a včas čištěna při náledí posypán, a to především k zajištění bezpečné chůze.*“**

Odpovědnost za škodu - obecně

■ Obecná prevenční povinnost vlastníka nemovitosti

- Vlastnictví zavazuje (čl. 11 LZPS)
- Vlastník má povinnost počínat si při výkonu svého vlastnického práva tak, a by nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí (§ 415 občanského zákoníku)

■ Právo na náhradu škody

- porušení právní povinnosti
- vznik škody v příčinné souvislosti
- zavinění
 - alespoň v formě nevědomé nedbalosti
 - výjimkou pouze případy objektivní odpovědnosti stanovené zákonem

■ Míra zavinění - *diligens pater familias*

- srovnání s jednáním řádného hospodáře

Odpovědnost za škodu - § 27 odst. 3, 4

■ Před „chodníkovou novelou“

- (3) **Vlastník místní komunikace odpovídá** s výjimkou případů uvedených v odstavci 4 za škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.
- (4) **Vlastník nemovitosti, která v zastavěném území obce hraničí se silnicí nebo s místní komunikací**, odpovídá za škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti na přilehlém chodníku, která vznikla znečištěním, náledím nebo sněhem, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit; u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit.

■ Neexistovala explicitní povinnost chodník uklízet

■ Ústavní konformita

- nucené práce
- jen v případě, že by nebylo v možnostech obce zajistit ochranu života a zdraví chodců

Odpovědnost za škodu - § 27 odst. 3

■ Po „chodníkové novele“

- **Vlastník místní komunikace nebo chodníku** odpovídá za škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti chodníku, místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice, **pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit**, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.

■ Nadále trvá:

- (1) **Uživatelé** dálnice, silnice, místní komunikace nebo chodníku **nemají nárok** na náhradu škody, která jim vznikla ze stavebního stavu nebo dopravně technického stavu těchto pozemních komunikací.
- (5) Úseky silnic, místních komunikací a chodníků, na kterých se **pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí**, je vlastník povinen označit podle zvláštního právního předpisu nebo prováděcího právního předpisu. Vymezení takových úseků silnic stanoví příslušný kraj svým nařízením a **vymezení úseků místních komunikací a chodníků stanoví příslušná obec svým nařízením.**

Chodníky a pravomoc obcí

- **Zákon o pozemních komunikacích - dvojí zmocnění pro vydání nařízení obce**
 - **ust. § 27 odst. 5: vymezení úseků místních komunikací a chodníků, na kterých se pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí**
 - **povinnost takový úsek označit**
 - **ust. § 27 odst. 6: stanovení rozsahu, způsobu a lhůt pro odstraňování závad ve schůdnosti a průjezdnosti chodníků a místních komunikací**
- **Rozhodnutí Ústavního soudu PI ÚS 11/06 a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (5 AS 28/2004 - 60)**
 - **odpovědnost nelze stanovit bez předchozí povinnosti**
 - **je možné uložit i povinnost odklidit sníh vůči tomu, komu zákon přiznává odpovědnost**

Děkuji za pozornost ...

petr.kolar@vsci.cz